

Nr 33.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning av orsakerna till och botemedlet mot kreaturssjukdomen acetonämi.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 49, av herr *Pettersson* i Rosta *m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av orsakerna till och botemedlen mot kreaturssjukdomen acetonämi och för riksdagen framlägga förslag till de åtgärder som av denna utredning må befinnas påkallade».

Beträffande de skäl som anförts till stöd för nämnda yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från medicinalstyrelsen, styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt, styrelsen för veterinärhögskolan och styrelsen för lantbrukshögskolan.

Medicinalstyrelsen har, med överlämnande av ett från medlemmen i styrelsens vetenskapliga råd, professorn *B. Carlström* infordrat yttrande, uttalat, att styrelsen ville livligt understryka vad i motionen anförts beträffande de ekonomiska förluster, som förorsakades av acetonämin. Styrelsen har tillstyrkt bifall till motionen och därvid framhållit, att den begärda utredningen enligt styrelsens mening borde anförtros lämpliga fackmän, bland vilka även borde finnas sådana som företrädde veterinärmedicinsk sakkunskap å detta speciella område.

Jämväl *styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt* har tillstyrkt den av motionärerna föreslagna utredningen och såsom motivering härför anført följande:

Anstaltsstyrelsen kan vitsorda, att sjukdomen acetonämi för närvarande torde kunna betecknas såsom den mest betydelsefulla ämnesomsättningssjukdomen hos nötkreaturen. Beträffande sjukdomens orsak och sättet för densamma botande råder såsom i motionen framhållits delade meningar inom den veterinärmedicinska sakkunskapen. Med hänsyn till de avsevärda förluster sjukdomen acetonämi årligen förorsakar utövarna av kreatursskötseln inom landet, synes det angeläget, att en vetenskaplig undersökning igångsättes för klarläggande såvitt möjligt av sjukdomens orsaker samt förbättrande av möjligheterna att förebygga sjukdomen och bota av densamma drabbade djur. Det torde kunna förväntas, att resultatet av en sådan undersökning skall giva vägledning för lösande även av problem berörande andra

ämnesomsättningsrubbningsar hos djuren, vilka för närvarande te sig gåtfulla. För vinnande av bästa resultat vid utredningen bör densamma omhänderhavas av veterinärmedicinsk expertis.

Styrelsen för veterinärhögskolan har överlämnat en skrivelse i ärendet från högskolans lärarkollegium ävensom en av professorn vid högskolan B. Carlström utarbetad promemoria i ämnet. Lärarkollegiet har i sin skrivelse inledningsvis yttrat:

Motionen överensstämmer i huvudsak med en vid hushållningssällskapens ombudsmöte år 1946 av Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott väckt motion rörande åtgärder för utforskande av orsaken till och bekämpande av acetonämi hos nötkreatur. Motionen föranledde hushållningssällskapens ombud att i skrivelse den 1 oktober 1946 till Konungen hemställa om åtgärder på området.

Sedan Kungl. Maj:t genom remiss den 5 oktober 1946 anbefallt styrelsen för veterinärhögskolan att efter hörande av veterinärinrättningens i Skara nämnd avgiva utlåtande över nämnda framställning, uppdrog nämnden åt professorn vid högskolan K. Eriksson att efter hörande av försöksledaren vid veterinärinrättningen utarbeta en promemoria i ämnet. Enligt denna promemoria vore Skara veterinärinrättning väl lämpad för ifrågavarande undersökningar, bland annat därför att acetonämin hade en betydande utbredning inom Skaraborgs län. Veterinärinrättningens nuvarande personal och resurser vore dock otillräckliga för det intensiva studium av sjukdomen, som åsyftades. Undersökningarna borde utföras dels vid ett antal utvalda försöksgårdar, där markkartering och fodermedelsundersökningar kunde bedrivas jämsides med kliniska undersökningar, dels på ett antal sjuka djur i veterinärinrättningens ladugård, där försök med kurativ och förebyggande behandling skulle utföras. Kostnaderna för undersökningarna, som beräknades tills vidare skola pågå i två år, uppskattades till 27 300 kronor under det första året och 21 300 kronor under det andra året. Sagda promemoria överlämnades därefter till högskolestyrelsen såsom nämndens eget yttrande.

Lärarkollegiet, till vilket ärendet därefter remitterades, tillstyrkte att undersökningarna rörande ifrågavarande sjukdom förlades till veterinärinrättningens i Skara försöksavdelning. Härvid förutsatte kollegiet, att undersökningarna skulle komma att bedrivas i intimt samarbete med de av högskolans avdelningar och avdelningsföreståndare som besatte särskild sakkunskap på området.

Kollegiet har därefter framhållit, att betydelsefulla fingervisningar rörande orsakerna till uppkomsten av nämnda sjukdom erhållits genom internmedicinska och fysiologisk-kemiska undersökningar av ämnesomsättningen. Forskningar längs denna linje bedrivas vid högskolan av professor B. Carlström. Dessa forskningar borde emellertid kombineras med undersökningar av fodersmältningen och foderresorptionen och speciellt våmdigestionen. Vidare borde undersökningar, som toge sikte på utfodringsproblemen i samband med denna sjukdom, understödjas. Kollegiet ville tillstyrka, att undersökningar rörande ifrågavarande sjukdom förlades till veterinärinrättningens i Skara försöksavdelning och att professor Carlström i enlighet med av honom i förenämnda promemoria gjorda anslagsberäkningar beviljades ett belopp av 11 000 kronor för särskilda forskningar rörande sjukdomen.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har såsom eget utlåtande överlämnat yttrande i ämnet från föreståndaren för husdjursförsöksanstalten, professorn N. Olsson. Denne, som tillstyrkt motionärernas förslag, har därvid uttalat, att det syntes vara till fördel, därest flera institutioner på veterinärmedicinens och utfodringslärans områden kunde samarbeta för att föra frågan närmare dess lösning.

I förevarande motion har hemställts om utredning av orsakerna till och botemedlet mot kreaturssjukdomen acetonämi. Nämda sjukdom yttrar sig bland annat däri, att mjölkproduktionen hos de angripna djuren avsevärt minskar eller, i vissa extrema fall, helt upphör. Ur djurägarnas synpunkter torde denna sjukdom därför kunna betecknas såsom en av de allvarligare kreaturssjukdomarna. Beträffande densammas omfattning må nämnas, att enligt medicinalstyrelsens statistik antalet sjukdomsfall under år 1944 uppgick till över 11 000. Härvid torde emellertid böra beaktas att denna siffra endast representerar de mera allvarliga fall, vilka kommit under veterinärs behandling. Den verkliga siffran synes därför vara icke obetydligt högre. Ehuru acetonämin tidigare varit föremål för vissa vetenskapliga undersökningar, torde emellertid såsom i motionen framhållits delade meningar råda rörande sjukdomens orsak och sättet för densammas botande. Med hänsyn till de betydande ekonomiska förluster, som årligen förorsakas landets jordbrukare genom denna sjukdom, finner utskottet därför, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, önskvärt, att en mera omfattande utredning rörande sjukdomens orsaker och behandlingsmetoder kommer till stånd.

Utskottet.

Förslag om vidtagande av sådana åtgärder har emellertid, såsom framhållits av veterinärhögskolans lärarkollegium i dess i ärendet avgivna yttrande, framlagts för Kungl. Maj:t av hushållningssällskapens ombud i en den 1 oktober 1946 dagtecknad framställning. Denna framställning är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn härtill finner utskottet någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen icke erforderlig.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 49 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 april 1947.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 30.
